Jätteenkuljetusjärjestelmäpäätöksen vaikutusten ennakkoarviointi – Sekalainen yhdyskuntajäte

1.12.2026

Sisällysluettelo

1. VAIKUTUSTEN ENNAKKOARVIOINTI ... 3
2. VAIKUTUSTEN ENNAKKOARVIOINNIN TOTEUTUS ... 4
3. PÄÄTÖSVAIHTOEHTOJEN VAIKUTUSTEN ARVIOINTI ... 5
3.1. IHMINEN/ASUKAS ... 5
3.1.1. Yhdenvertaisuus ja tasa-arvo ... 5
3.1.2. Osallisuus ja vaikuttamismahdollisuudet ... 6
3.1.3. Turvallisuus ... 7
3.1.4. Työllisyys ja toimeentulo ... 8
3.1.5. Palveluiden saatavuus ja saavutettavuus sekä digitaalinen esteettömyys ... 9
3.2. YMPÄRISTÖ ... 10
3.2.1. Ilmasto ja hiilijalanjälki ... 10
3.2.2. Ihmisten elinolot ... 11
3.2.3. Ympäristön terveellisyys ja viihtyisyys ... 12
3.2.4. Maaperä, vesistöt, luonnonvarat ja luonnon monimuotoisuus ... 13
3.2.5. Rakennettu ympäristö ja yhdyskuntarakenne ... 14
3.2.6. Varautuminen ja huoltovarmuus ... 15
3.3. ORGANISAATIO JA HENKILÖSTÖ ... 16
3.3.1. Strategian toteutuminen ... 16
3.3.2. Muutokset johtamisjärjestelmään sekä toimivalta ja vastuunjakomuutokset ... 18
3.3.3. Organisaation tehtävien määrä, laatu ja menettelytavat ... 19
3.3.4. Henkilöstön määrä, asema ja osallisuus ... 20
3.3.5. Organisaation viestintä- ja selvitysvelvoitteet ... 21
3.4. TALOUS JA ELINVOIMA ... 21
3.4.1. Organisaation talouden kestävyys ... 21
3.4.2. Väestöryhmien sekä kotitalouksien asema ja käyttäytyminen ... 22
3.4.3. Yritysten toimintamahdollisuudet ja niiden välinen kilpailu sekä markkinoiden toimivuus ... 23
3.4.4. Elinvoima ... 25
3.4.5. Palvelutuotannon ja elinkeinorakenteen muutos ... 26

1. VAIKUTUSTEN ENNAKKOARVIOINTI

Vaikutusten ennakkoarviointi on tapa arvioida valmisteluvaiheessa olevan päätöksen vaikutuksia eri näkökulmista. Varsinkin mittavia ja laaja-alaisia päätöksiä valmisteltaessa ja tehtäessä tulisi ottaa huomioon eri päätösvaihtoehdot ja se, miten ne vaikuttavat kuntalaisiin, ympäristöön ja alueen yrityksiin sekä kaupungin talouteen, organisaatioon ja henkilöstöön. Ennakkoarvioinnin avulla voidaan tarkastella, toteuttaako päätös kaupungin strategiaa ja toimintaa ohjaavia suunnitelmia, ja punnita päätöksen vaikutuksia sekä lyhyellä että pitkällä aikavälillä.

Päätösten vaikutusten ennakkoarviointi on kirjattu eri näkökulmien osalta useampaan eri lakiin kuntien tehtäväksi. Esimerkiksi ympäristövaikutusten sekä asukkaiden hyvinvointiin ja terveyteen kohdistuvien päätösten arviointi ovat kunnille lakisääteisiä. Myös Kuntaliitto on antanut oman suosituksen arviointien toteutuksesta ja arvioitavista näkökulmista.

Vuoden 2024 talousarvion täytäntöönpano-ohjeen yhteydessä kaupunginhallitus on antanut tarkemman ohjeistuksen vaikutusten ennakkoarvioinneista. Pääsääntöisesti vaikutusten ennakkoarviointi tulee vuodesta 2024 alkaen tehdä aina kun:

- Päätöksellä on välittömiä ja / tai pitkän aikavälin vaikutuksia kuntalaisten hyvinvointiin, elinoloihin ja terveyteen
- Päätös on strategisesti, toiminnallisesti tai taloudellisesti merkittävä
- Kyseessä on merkittävä muutos palveluissa tai kyseessä on uusi palveluiden järjestämistapa
- Päätöksellä on välittömiä ja / tai pitkän aikavälin suoria vaikutuksia tai merkittäviä epäsuoria vaikutuksia yritystoimintaan (esim. palvelurakenteeseen, alueen vetovoimaisuuteen, yksittäisiin yrityksiin ja / tai yritysilmapiiriin).

Tämä päätöksen vaikutusten ennakkoarviointi on tehty asumisessa syntyvän sekalaisen yhdyskuntajätteen (=sekajäte) kuljetusjärjestelmäpäätöksen tueksi. Sekajätteen kuljetusjärjestelmästä päättää Porin seudun jätehuoltojaosto.

Sekajäte on kierrätyskelvotonta jätettä, joka jää jäljelle, kun kierrätettävät ja vaaralliset jätteet on lajiteltu erikseen. Kaikkien asuinkiinteistöjen sekä vapaa-ajan kiinteistöjen tulee kuulua sekajätteen kuljetusjärjestelmään.

Sekajätteen kuljetusjärjestelmässä arvioitavia päätösvaihtoehtoja on kaksi:

- Vaihtoehto 0: Päätetään jatkaa nykyisellä kiinteistönhaltijan järjestämällä sekajätteen kuljetusjärjestelmällä.
- Vaihtoehto 1: Päätetään siirtyä kunnan järjestämään sekajätteen kuljetusjärjestelmään

Käytännössä kiinteistönhaltijan järjestämä sekajätteen kuljetus tarkoittaa, että kiinteistönhaltija sopii sekajätteen kuljetuksesta suoraan yksityisen jätehuoltoyrityksen kanssa jätehuoltomääräysten mukaisesti. Kunnan järjestämässä sekajätteen kuljetuksessa kunta kilpailuttaa kuljetuksen ja päättää tyhjennysten hinnat sekä kuljetusten reitit ja aikataulut. Käytännössä sekajätteen kuljetus siirtyy tällöin kunnallisen jätehuoltoyhtiö Keräämö Oy:n järjestettäväksi kolmen vuoden siirtymäajan jälkeen.

Vaikutusten ennakkoarvioinnissa on arvioitu, miten edellä mainitut päätösvaihtoehdot vaikuttavat kuntalaisiin, ympäristöön ja alueen yrityksiin sekä kaupungin talouteen, organisaatioon ja henkilöstöön.

Sekajätteen kuljetus koskee kaikkia asuinkiinteistöjä, vapaa-ajan asuinkiinteistöjä ja kunnan palvelu- tai hallintotoiminnan kiinteistöjä. Asumisessa syntyvän sekajätteen astiatyhjennyksistä määrätään Porin seudun jätehuoltomääräyksissä.

2. VAIKUTUSTEN ENNAKKOARVIOINNIN TOTEUTUS

Vaikutuksia on arvioitu sekä numeerisesti että sanallisesti. Kaikissa kohdissa numeerista arviota ei ole käytetty, koska eri osapuolten näkemykset voivat vaihdella, tiedot voivat puuttua, tai vaikutusta ei voida arvioida positiivinen – negatiivinen -akselilla.

Numeerisen arvioinnin asteikko:

- erittäin negatiivinen vaikutus -3
- negatiivinen vaikutus -2
- lievä negatiivinen vaikutus -1
- Neutraali arvo 0 (ei vaikutuksia)
- lievä positiivinen vaikutus +1
- positiivinen vaikutus +2
- erittäin positiivinen vaikutus +3

Päätöksen vaikutuksia on punnittu ottaen huomioon sekä lyhyen että pitkän aikavälin vaikutukset. Siirtymäaika tarkoittaa päätöksenteon jälkeen kolmea vuotta, jos päätetään siirtyä kunnan järjestämään jätteenkuljetukseen. Lyhyt aikaväli on 10 vuotta siirtymäajan jälkeen ja pitkä aikaväli on yli 10 vuotta siirtymäajan jälkeen.

Arviointia on tehty ryhmässä, johon ovat kuuluneet:

- Pauliina Hakala, jätehuollon suunnittelija, jätehuoltoviranomainen, ympäristösuunnitteluyksikkö
- Jouko Hautamäki, yksikön päällikkö, työllisyysalueen johtaja, kasvu- ja työllisyyspalvelut-yksikkö
- Katja Helenius, suunnittelija, jätehuoltoviranomainen, ympäristösuunnitteluyksikkö

- Alina Isoviita, osallisuusasiantuntija, strategia- ja hyvinvointiyksikkö
- Sirpa Kynäslahti, hyvinvointikoordinaattori, strategia- ja hyvinvointiyksikkö
- Merika Lanne, joukkoliikennepäällikkö, joukkoliikenne, ympäristösuunnitteluyksikkö
- Esa Merivalli, projektipäällikkö, ympäristösuunnitteluyksikkö
- Joni Mustonen, johtava ympäristöinsinööri, ympäristö- ja terveysvalvontayksikkö
- Seppo Salonen, yksikön päällikkö, ympäristösuunnitteluyksikkö
- Marjut Vähänen, erityisasiantuntija, kaupunkikehitys- ja omistajaohjausyksikkö

3. PÄÄTÖSVAIHTOEHTOJEN VAIKUTUSTEN ARVIOINTI

3.1. IHMINEN/ASUKAS

3.1.1. Yhdenvertaisuus ja tasa-arvo

Vaatimus jätehuollon palveluiden kohtuullisuudesta ja syrjimättömyydestä tarkoittaa sitä, että eri asiakkaita, asiakasryhmiä tai eri alueita ei saisi asettaa esimerkiksi palvelun hinnoittelussa perusteettomasti eri asemaan.

	Vaihtoehto 0	**Vaihtoehto 1**
Siirtymäaika (päätöksen-tekohetkestä 3 vuotta)	0	0
Lyhyt aikaväli (0–10 vuotta siirtymäajan jälkeen)	0	+1
Pitkä aikaväli (10+ vuotta siirtymäajan jälkeen)	0	+1

Vaihtoehto 0:

- Kiinteistönhaltijan järjestämässä jätteenkuljetuksessa sekajätesopimusta on valvonnasta huolimatta mahdollista vältellä, mikä lisää epätasa-arvoa kiinteistöjen välillä. Kiinteistönhaltija voidaan velvoittaa tekemään sopimus yksityisen jätteenkuljettajan kanssa, mutta sopimus on mahdollista purkaa uudelleen ilman erillistä syytä. Sopimuksen puuttuminen tulee usein esiin vasta seuraavan valvontakierroksen yhteydessä.
- Ilman sopimusta voivat jäädä myös esimerkiksi luottotietonsa menettäneet, jolloin jätteenkuljetusyritykset eivät solmi sopimusta tai keskeyttävät jäteastian tyhjennykset.
- Eri alueilla jäteastian tyhjennysmaksu on eri suuruinen riippuen alueella toimivista jätteenkuljetusyhtiöistä.
- Eri alueilla lisäpalvelujen (risulava, remonttijäte) saatavuus ja hinta riippuu jätteenkuljetusyhtiöstä.

Vaihtoehto 1:

- Kunnan järjestämässä jätteenkuljetuksessa kunnan on velvollisuus järjestää kaikille asuinkiinteistöille sekajäteastia. Kiinteistön haltija ei pysty irtisanomaan sekajätesopimusta ilman perusteltua syytä.
- Kunnan järjestämässä jätteenkuljetuksessa sekajäteastia tuodaan kiinteistölle ja tyhjennetään säännöllisesti asukkaan luottotiedoista välittämättä. Palvelu jatkuu, vaikka jätelaskua ei maksettaisi ja perintätoimet olisivat käynnissä.
- Kunnan järjestämässä jätteenkuljetuksessa hinnat määritellään jätehuoltojaoston hyväksymässä jätetaksassa, joka on kaikkien nähtävänä ja yhdenvertainen koko toimialueen asukkaille.
- Jätteenkuljetukseen liittyvät lisäpalvelut kuten jäteastian pesu, isompi tai pienempi jäteastian koko, lisätyhjennys erikseen tilattaessa tai tyhjennysten määräaikainen keskeytys ovat saatavilla kaikille kiinteistön haltijoille samalla tavalla kiinteistön sijainnista tai haltijan maksukyvystä riippumatta.

3.1.2. Osallisuus ja vaikuttamismahdollisuudet

Huomioidaan vaikutukset eri väestöryhmiin ja vaikutukset erityyppisillä alueilla.

	Vaihtoehto 0	Vaihtoehto 1
Siirtymäaika (päätöksen-tekohetkestä 3 vuotta)	0	0
Lyhyt aikaväli (0–10 vuotta siirtymäajan jälkeen)	0	-1
Pitkä aikaväli (10+ vuotta siirtymäajan jälkeen)	0	-1

Vaihtoehto 0:

- Jätehuoltomääräyksissä säädetään vakituisten ja vapaa-ajan asuntojen sekajäteastian tyhjennysvälit ja säännöt ovat kaikille samat.
- Kiinteistönhaltijalla on vaikuttamismahdollisuuksia ja valinnanvapautta jätteiden kuljetusyrityksen valinnassa, jos alueella toimii useampi eri yrittäjä. Kunnan järjestämässä kuljetusjärjestelmässä jätehuoltoyhtiö kilpailuttaa kuljetukset. Valinnan vapauden säilyttämisen on noussut esiin selvitystyöhön sisältyneen asukaskyselyn vastauksissa sekä mielipiteissä ja lausunnoissa.
- Kiinteistön haltija voi ostaa lisäpalveluja haluamaltaan jätteenkuljetusyritykseltä kuten sekajätteen kuljetuksenkin (risulava, remonttijätteet, jäteastian pesut).
- Asiakkaalla on mahdollisuus kilpailuttaa kuljetus.

Vaihtoehto 1:

- Vaikuttamismahdollisuus jäteastian kokoon ja tyhjennysväleihin ym. säilyy ennallaan. Kiinteistön omistaja voi valita kunnan tarjoamasta valikoimasta erikokoisen jäteastian kiinteistöllä syntyvän jätteen määrän mukaisesti ja kunta huolehtii, että astia tyhjennetään säännöllisesti.
- Jätehuoltomääräyksissä säädetään kiinteistöjen sekajäteastian tyhjennysvälit. Jätehuoltoyhtiön kilpailuttama jätteenkuljetusyritys käy tyhjentämässä sekajäteastian jätehuoltomääräysten mukaisesti ja yhtiö laskuttaa kiinteistön haltijalta palvelun.
- Kunnan järjestämässä jätteenkuljetuksessa hinta perustuu jätehuoltojaoston päättämään jätetaksaan. Järjestelmä lisää hinnoittelun läpinäkyvyyttä ja tasa-arvoa sekä tietoa, mistä hinta muodostuu.
- Lisäpalveluita (risulava, remonttijätteet, jäteastian pesut) tarjoaa kuntien omistama jätehuoltoyhtiö, joka kilpailuttaa myös lisäpalvelut. Lisäpalveluiden hinnat määrätään jätetaksassa.

3.1.3. Turvallisuus

Huomioidaan vaikutukset arjen turvaan ja koettuun turvallisuuteen eri väestöryhmissä ja erityyppisillä alueilla sekä vaikutukset arjen turvaan liittyvään vapaaehtoistoimintaan, esimerkiksi haja-asutusalueilla.

	Vaihtoehto 0	**Vaihtoehto 1**
Siirtymäaika (päätöksen-tekohetkestä 3 vuotta)	0	0
Lyhyt aikaväli (0–10 vuotta siirtymäajan jälkeen)	0	+1
Pitkä aikaväli (10+ vuotta siirtymäajan jälkeen)	0	+1

Vaihtoehto 0:

- Jätteiden polttaminen (ruohikko- ja metsäpalot) ja hautaaminen lisäävät turvallisuusriskiä.
- Jätteenkuljetukseen liittyneet kiinteistöt saavat säännölliset tyhjennykset, kunhan maksavat jätelaskut ajallaan.
- Jätteenkuljetukseen liittymättömissä kiinteistöissä jätteitä haudataan maahan, poltetaan tai kuljetetaan muualla sijaitsevien kiinteistöjen jäteastioihin. Hautaaminen saattaa aiheuttaa päästöjä vesistöihin ja sitä kautta haittaa luonnolle ja terveydelle. Polttaminen lisää riskiä maastopalolle ja savukaasujen aiheuttamille terveyshaitoille.

- Jätteenkuljetus on yhteiskunnan toimivuuden kannalta kriittinen peruspalvelu, jota ei keskeytetä kuin äärimmäisen poikkeuksellisissa olosuhteissa.
- Yksityisen jätteenkuljetusyrityksen liiketaloudellinen tai toiminnallinen häiriötilanne (lakko) saattaa aiheuttaa keskeytyksen. Kunta voi hankintalain nojalla ostaa tilapäisiä ja lyhytkestoisia jätteenkuljetuspalveluja varmistaakseen peruspalvelun toimimisen (perälauta). Jätteenkuljetukseen saattaa syntyä usean viikon viive.

Vaihtoehto 1:
- Jokaiselle asuinkiinteistölle viedään sekajäteastia ja tyhjennykset tehdään joka tapauksessa, mahdollisista maksuhäiriöistä huolimatta.
- Jätteenkuljetuksen piiriin kuuluvat kaikki asuinkiinteistöt, joka vähentää esimerkiksi jätteiden polttamista tai hautaamista kiinteistöillä.

3.1.4. Työllisyys ja toimeentulo

Tunnistetaan mahdolliset vaikutukset erityyppisillä alueilla. Alueella toimii viisi-kuusi eri kokoista sekajätteen kuljetusyritystä.

	Vaihtoehto 0	Vaihtoehto 1
Siirtymäaika (päätöksen-tekohetkestä 3 vuotta)	0	0
Lyhyt aikaväli (0–10 vuotta siirtymäajan jälkeen)	0	0
Pitkä aikaväli (10+ vuotta siirtymäajan jälkeen)	0	0

Vaihtoehto 0:
- Alueella toimivat jätteenkuljetusyritykset ovat hyvin eri kokoisia ja työllistävät eri määrän henkilöitä. Yksittäisten kuljetusyritysten työllistämismahdollisuuteen ei voida vaikuttaa.
- Tehtävän työn määrä on suunnilleen sama molemmissa järjestelmissä.

Vaihtoehto 1:
- Tehtävän työn määrä on suunnilleen sama molemmissa järjestelmissä. Sama työ tehdään mahdollisesti eri työnantajan palveluksessa.
- Keskitetty kilpailutus urakka-alueineen voi rajata toimijoiden määrää ja osa yrityksistä saattaa joutua vähentämään työpaikkoja tai menettää toimintaedellytyksensä alueella kokonaan.

Urakoita voittaneiden yritysten toimintaedellytykset sekä työllistämisedellytykset vastaavasti paranevat ja investointiedellytykset kasvavat. Voittanut yritys voi myös hyödyntää alueen muita kuljetusyrittäjiä alihankintana.

- Jätelain (36 §) mukaan kunnan on kiinteistöittäisten jätteenkuljetuspalvelujen hankintoja suunnitellessaan tehtävä markkinakartoitus. Tarjouspyynnössä jätteenkuljetuspalvelujen kesto on määriteltävä sekä hankinnat ajoitettava siten, että kaiken kokoisilla yrityksillä on mahdollisuudet osallistua tarjouskilpailuihin. Kuljetushankinnat on kilpailutettava osiin jaettuina siten, että useampi kuin yksi yritys voidaan valita palvelun tuottajaksi. Jakamisvelvoitteesta voidaan poiketa vain, jos jakaminen heikentäisi merkittävästi hankinnan kustannustehokkuutta tai muusta vastaavasta, hyvin perustellusta syystä. Poiketen siitä, mitä julkisista hankinnoista ja käyttöoikeussopimuksista annetun lain 146 §:n 2 momentin 2 kohdassa säädetään, edellä tässä pykälässä tarkoitettu hankinnan jakamatta jättäminen voidaan saattaa markkinaoikeuden käsiteltäväksi valituksella.

3.1.5. Palveluiden saatavuus ja saavutettavuus sekä digitaalinen esteettömyys

Arvioidaan vaikutuksia palveluiden fyysiseen, digitaaliseen ja kielelliseen saatavuuteen sekä maantieteelliseen ja digitaaliseen saavutettavuuteen. (Digitaalinen saavutettavuus tarkoittaa, että verkkosivuja, sovelluksia ja digitaalista sisältöä voi käyttää kuka tahansa riippumatta toimintakyvystä)

	Vaihtoehto 0	**Vaihtoehto 1**
Siirtymäaika (päätöksen-tekohetkestä 3 vuotta)	0	0
Lyhyt aikaväli (0–10 vuotta siirtymäajan jälkeen)	0	+1
Pitkä aikaväli (10+ vuotta siirtymäajan jälkeen)	0	+1

Vaihtoehto 0:

- Rambollin tekemän jätteenkuljetusjärjestelmäselvityksen (2026) perusteella sekajätteen tyhjennyspalveluita on saatavilla yksityisiltä jätteenkuljettajilta kaikkien toimialueen kuntien alueella. Alueella toimii 5–6 sekajätettä kuljettavaa kuljetusyritystä.
- Yritysten toiminta-alueissa on kuitenkin eroja. Selvityksen mukaan kaksi toimii koko toimialueella, yksi lähes koko alueella (pl. Siikainen ja Merikarvia) ja kaksi paikallisemmin. LVV on lausunnossaan pyytänyt tarkentamaan palvelun paikallista saatavuutta ja toimiiko kaikilla alueilla enemmän kuin yksi jätekuljetusyrittäjä. Eli onko jätekuljetusalueita jaettu yrittäjien kesken tai onko kiinteistön haltijoilla tosiasiallinen mahdollisuus kilpailuttaa välttämättömyyspalveluitaan.

- Sekajätteen tyhjennyksiä hoitaa yksityiset yritykset, jotka vastaavat omien palveluidensa saatavuudesta, saavutettavuudesta sekä digitaalisesta esteettömyydestä.
- Yritysten toimintatavat digitaalisen saavutettavuuden osalta poikkeaa toisistaan.

Vaihtoehto 1:

- Kunnan järjestämässä sekajätteenkuljetuksessa Keräämö vastaa palvelun saatavuudesta, saavutettavuudesta sekä digitaalisesta esteettömyydestä, joka takaa kaikille alueen kotitalouksille tasa-arvoisen palvelun huolimatta sijainnista.
- Kaikki erityyppiset tyhjennyskohteet huomioidaan kilpailutuksessa ja palveluiden saatavuudessa.
- Pyrkimyksenä yhden luukun periaate, jolloin asiakas saa kaikki jätehuollon palvelut, sopimukset ja neuvonnan keskitetysti.

3.2. YMPÄRISTÖ

3.2.1. Ilmasto ja hiilijalanjälki

Jätteenkuljetusten hiilijalanjälki

	Vaihtoehto 0	Vaihtoehto 1
Siirtymäaika (päätöksen-tekohetkestä 3 vuotta)	0	0
Lyhyt aikaväli (0–10 vuotta siirtymäajan jälkeen)	0	+1
Pitkä aikaväli (10+ vuotta siirtymäajan jälkeen)	0	+1

Vaihtoehto 0:

- Hiilijalanjäljen pienentäminen (esimerkiksi ajoneuvojen käyttövoima) on pääasiassa palveluntarjoajan vastuulla ja halusta kiinni. Asiakas voi sitä haluta tai vaatia, mutta mahdolliset lisäkustannukset rajoittavat. Siirtymäaikana tuskin muutoksia tapahtuu nykyisestä. Lyhyellä aikavälillä jo mainitut kokonaisuuden haasteet korostuvat, myös kuljetusreittien kokonaisoptimointi on rajoitettua. Pitkällä aikavälillä tilanne tulee tasaantumaan, ajoneuvokehityksen myötä.
- Mitä useamman jätteenkuljetusyrityksen kesken jäteastioiden tyhjennykset alueella jakautuvat ja mitä tasaisemmin asiakkaat jakautuvat maantieteellisesti yritysten kesken sitä enemmän päällekkäisiä ajoreittejä syntyy. Jäteautojen päällekkäinen ajo asuinalueen kaduilla ei ole

pelkästään viihtyvyys- ja turvallisuushaitta, vaan jäteautojen päällekkäiset ajoreitit heikentävät myös jätekuljetusten tehokkuutta, sekä talouden että ympäristön näkökulmasta.

Vaihtoehto 1:

- Keskitetty kuljetusten hallinta ja kilpailutus varmistaa paremmin Tiekartan tavoitteen 3.I.73 Jätehuollon kuljetusten päästöjen minimointi, toteutumisen. Siirtymäaikana muutoksia ei ehdi vielä tapahtumaan. Lyhyellä aikavälillä kilpailuttamalla ja reittisuunnittelulla päästää jo kuljetusten päästöjen vähentämiseen, kaluston uudistamisen ja ajosuunnittelun optimoinnin kautta. Kilpailutusten yhteydessä voidaan kiinnittää huomiota kaluston käyttövoimaan ja edellyttää esimerkiksi biokaasu- tai sähköautoja.
- Kunnan järjestämässä jätteenkuljetuksessa syntyy tietoa jätteen määrästä toimialueella reittikohtaisesti. Syntyvän datan avulla osataan parantaa reittien ajoja ja tyhjennysten aikatauluja. Myös reitin varrella olevien kiinteistöjen jäteastioiden koot vaikuttavat reittien ajojen tehokkuuteen. Astioiden kokoa ja/tai tyhjennysväliä voidaan muuttaa paremman lopputuloksen saavuttamiseksi.
- Kunnan järjestämän sekajätteenkuljetuksen myötä seka-, bio- ja pakkausjätteiden keräys voitaisiin tehdä kustannustehokkaasti ja ympäristöystävällisesti monilokeroautoilla yhdistämällä eri jätejakeiden kilpailutukset.

3.2.2. Ihmisten elinolot

Terveysriskit, hajuhaitat, melu ja liikenne

	Vaihtoehto 0	**Vaihtoehto 1**
Siirtymäaika (päätöksen-tekohetkestä 3 vuotta)	0	0
Lyhyt aikaväli (0–10 vuotta siirtymäajan jälkeen)	0	+1
Pitkä aikaväli (10+ vuotta siirtymäajan jälkeen)	0	+1

Vaihtoehto 0:

- Liikennettä ja meluhaittaa enemmän, kun useampi jätteenkuljetusyritys tyhjentää jäteastioita samalla alueella tai saman kadun varrella.

Vaihtoehto 1:

- Liikenne ja siitä aiheutuva melu- ja pölyhaitta sekä pakokaasut vähenevät keskitetyn jätteenkuljetuksen ja optimoitujen kuljetusreittien myötä.
- Kaikki asuinkiinteistöt saadaan kattavasti jätehuoltomääräysten mukaisesti jätteenkuljetuksen piiriin, jolloin terveysriskit ja hajuhaitat vähenevät

3.2.3. Ympäristön terveellisyys ja viihtyisyys

Arvioidaan vaikutuksia erityyppisillä alueilla (keskusta – taajama – haja-asutusalue – kylät).

	Vaihtoehto 0	**Vaihtoehto 1**
Siirtymäaika (päätöksen-tekohetkestä 3 vuotta)	0	0
Lyhyt aikaväli (0–10 vuotta siirtymäajan jälkeen)	0	+1
Pitkä aikaväli (10+ vuotta siirtymäajan jälkeen)	0	+1

Vaihtoehto 0:

- Kotitaloudesta syntyvien sekajätteiden päätyminen ympäristöön (esim. pysäköinti- ja levähdysalueet, metsäalueet) todennäköisesti pysyisi ennallaan. Ympäristön roskaantuminen kotitalouden sekajätteillä ei tällä hetkellä ole merkittävän suuri ongelma.
- Vakituisessa asumisessa syntyvät sekajätteet: Osa kiinteistöistä laistaa jätteenkuljetusvelvoitteensa. Jätteenkuljetusrekisterityö vaatii jatkuvaa panostusta jätehuoltoviranomaiselta ja ympäristövalvontaviranomaiselta, jotta kiinteistöt saadaan liittymään sekajätteen kuljetukseen ja pysymään liitettyinä.
- Vapaa-ajan asumisessa syntyvät sekajätteet: Iso osa vapaa-ajan kiinteistöistä laistaa jätteenkuljetusvelvoitteensa. Viranomaisten resurssit eivät riitä selvittämään, velvoittamaan ja valvomaan vapaa-ajan kiinteistöjen liittymistä sekajätteen kuljetukseen.
- Jätehuoltoviranomaiselle ilmoitetaan mm. jätteiden hautaamisesta metsään ja jätteiden poltosta tulisijoissa.
- Asumisessa syntyvä rakennus- ja remonttijäte kuuluu kuntavastuulle, jolloin ne tulee toimittaa jätehuoltoyhtiön osoittamaan paikkaan. Nykyisessä järjestelmässä osa niistä päätyy muualle.

Vaihtoehto 1:

- Kotitaloudesta syntyvien sekajätteiden päätyminen ympäristöön (esim. pysäköinti- ja levähdysalueet, metsäalueet) todennäköisesti vähenisi hieman, sillä jokaisella olisi sekajäteastia omalla kiinteistöllään. Tämä korostuu todennäköisesti erityisesti haja-asutusalueilla ja kylissä.

- Vakituisessa asumisessa syntyvät sekajätteet: Jätehuoltoviranomaisen tekemä kuljetusrekisterityö on keskittynyt vakituisen asumisen sekajätehuoltoon. Kiinteistöiden liittymisaste on vakituisten asuntojen osalta melko korkea. Kunnan järjestämässä jätehuollossa liittymisaste saadaan vielä kattavammaksi.
- Vapaa-ajan asumisessa syntyvät sekajätteet: Jätehuoltomääräysten mukaan myös vapaa-ajan asunnoilla pitää olla säännöllinen sekajätteen kuljetus. Vain kesäaikana käytössä olevan vapaa-ajan asunnon jäteastiat on tyhjennettävä kesäaikana (viikot 18–40) jätehuoltomääräysten mukaisesti 4–12 viikon välein siten, että kesäajan käytön päättyessä jäteastia on tyhjä. Ympärivuotisessa käytössä olevan vapaa-ajankiinteistön jäteastiat on tyhjennettävä jätehuoltomääräysten mukaisesti 4–12 viikon välein. Kunnan järjestämässä jätehuollossa myös vapaa-ajan asunnot saadaan liitettyä kattavasti sekajätteen kuljetuksen piiriin.
- Kunnan järjestämään jätteenkuljetukseen siirryttäessä on mahdollista, että syntyy muutaman vuoden kestoinen jätteen määrän kasvu, kun sekajätteen keräykseen liitettyjen kiinteistöjen määrä kasvaa. Puutteellisen jätehuollon piirissä olevilla kiinteistöillä saattaa olla runsaasti menneinä vuosina varastoitua sekajätettä, jota lisätään jäteastioihin aina tyhjennyspäivän koittaessa.

3.2.4. Maaperä, vesistöt, luonnonvarat ja luonnon monimuotoisuus

Arvioidaan vaikutuksia erityyppisillä alueilla (keskusta – taajama – haja-asutusalue – kylät).

	Vaihtoehto 0	**Vaihtoehto 1**
Siirtymäaika (päätöksen-tekohetkestä 3 vuotta)	0	0
Lyhyt aikaväli (0–10 vuotta siirtymäajan jälkeen)	0	+1
Pitkä aikaväli (10+ vuotta siirtymäajan jälkeen)	0	+1

Vaihtoehto 0:

- Ympäristöön päätyvät sekajätteet voivat pitkällä aikavälillä aiheuttaa maaperän pilaantumista ja vesistöjen läheisyydessä myös vesistön pilaantumisen vaaraa. Korostuu erityisesti haja-asutusalueilla.
- Mikromuovit eivät hajoa luonnossa, vaan kerääntyvät ympäristöön ja kulkeutuvat vesistöihin.
- Vapaa-ajan asunnoilta puuttuu sekajätesopimuksia. Sekajäte saatetaan kuljettaa vakituisen asunnon jäteastiaan kaupunkiin (jätehuoltomääräysten vastaisesti), mutta jätteitä myös poltetaan ja haudataan maahan.

Vaihtoehto 1:

- Mikäli ympäristöön päätyy vähemmän sekajätteitä, vaikuttaa se luonnollisesti positiivisella tavalla maaperän ja vesistöjen tilaan. Korostuu erityisesti haja-asutusalueilla.
- Jätteiden polttaminen, hautaaminen ja muu asiaton käsittely vähenee, kun kiinteistöt liitetään kunnan järjestämään sekajätteen kuljetukseen.

3.2.5. Rakennettu ympäristö ja yhdyskuntarakenne

Arvioidaan rakennettua ympäristöä ja yhdyskuntarakennetta tunnistaen sen laajemmat vaikutukset myös taajamien, lähiöiden ja kylien elinvoimaan, paikalliseen yritystoimintaan sekä palvelujen sijoittumiseen ja maantieteelliseen saavutettavuuteen erityyppisillä alueilla, erityisesti harvaan asutulla maaseudulla.

	Vaihtoehto 0	**Vaihtoehto 1**
Siirtymäaika (päätöksen-tekohetkestä 3 vuotta)	0	0
Lyhyt aikaväli (0–10 vuotta siirtymäajan jälkeen)	0	-1
Pitkä aikaväli (10+ vuotta siirtymäajan jälkeen)	0	-1

Vaihtoehto 0:

- Asiakkaan valinnanvapaus mahdollistaan paikallisten toimijoiden käyttämisen palveluiden tuottamiseen.
- Kiinteistönhaltijan järjestämässä jätteenkuljetuksessa on mahdollista, että saman kadun varrella tai samassa pihapiirissä sekajäteastioita voi käydä tyhjentämässä useampi eri yritys.
- Vakituiset ja vapaa-ajan asukkaat ovat tehneet keskenään yhteistyötä ja sopineet yhteisen jäteastian käytöstä ja jakaneet maksut sopimallaan tavalla. Tämä mahdollisuus säilyy myös vaihtoehto 1:ssä.

Vaihtoehto 1:

- Mielipiteiden perusteella keskitetty kilpailutus voi johtaa ison kansainvälisen toimijan käyttöön, joka ei tue paikallista yrittäjyyttä ja palvelutarjontaa.
- Kilpailutuksessa urakka-alueet tulee jakaa osiin, jolloin myös pienemmät yritykset voivat osallistua kilpailutuksiin.
- Sekajätteiden keräys voidaan järjestään haja-asutusalueella myös kiinteistöille johtavan tiestön varrelle keskitetysti tai kunta voi tehdä sopimuksia yritysten ja kiinteistöjen omistajien kanssa

sekajäteastian sijoittamisesta kiinteistölle asukkaiden yhteiskäyttöön. Alueellisen keräyspisteen käytön ja maksujen hallintaan voidaan käyttää kameravalvontaa ja digiavaimia.

3.2.6. Varautuminen ja huoltovarmuus

Tunnistetaan erityyppiset alueet ja toimintaympäristöt sekä erityyppisillä alueilla toimivat yritykset ja yhteisöt. Erityisen tärkeää on tunnistaa vaikutuksia, jotka koskevat ruoka-, energia- ja vesihuoltoa, tiestön kuntoa ja kulkemista, tietoliikenneyhteyksiä ja viestintää, lääkehuoltoa, kyläyhteisöjen varautumista sekä viranomaisten ja vapaaehtoisten viranomaisyhteistyötä.

	Vaihtoehto 0	**Vaihtoehto 1**
Siirtymäaika (päätöksen-tekohetkestä 3 vuotta)	0	0
Lyhyt aikaväli (0–10 vuotta siirtymäajan jälkeen)	0	+1
Pitkä aikaväli (10+ vuotta siirtymäajan jälkeen)	0	+1

Vaihtoehto 0:

- Kiinteistönhaltijan järjestämässä jätteenkuljetuksessa jätehuoltoyhtiöllä ei ole häiriötilanteessa valmiutta/mahdollisuutta hoitaa varajärjestelyjä, koska sillä ei ole olemassa hankintasopimuksia, joissa olisi voitu määritellä toimet häiriötilanteissa. Kotitaloudet olisivat käytännössä ”oman onnensa varassa” hankkiessaan korvaavaa jätteenkuljetuspalvelua häiriö- ja poikkeustilanteessa. Jätehuoltoyhtiö joutuisi hankkimaan korvaavaa järjestelyä ”nollasta” julkisena hankinta markkinoilta.
- Kunnalla katsotaan olevan tietynlainen vastuu viime kädessä jätehuollosta. Toimiminen häiriötilanteessa on vaikeaa, jos asiakasrekisteriä ja valmiita ajolistoja ei ole.

Vaihtoehto 1:

- Kunta vastaa viime kädessä kotitalouksien sekajätteen keräyksen (ja käsittelyn) toimivuudesta. Jos sekajätteen keräys ja kuljetus jostain syystä kriittisesti häiriintyisi, on viime kädessä kunnan vastuulla hoitaa varajärjestelyt (esim. keskeisen kuljetusyrityksen konkurssissa on kunnalla viime kätinen vastuu varmistaa, että kotitalouksien sekajäteastiat tyhjennevät).
- Kunnan järjestämässä jätteenkuljetuksessa kunnallisella jätehuoltolaitoksella on käytännössä mahdollisuus tämä varautuminen toteuttaa (sekä osana olemassa olevia jätteenkuljetusurakkasopimuksia että muilla varautumisjärjestelyillä).

- Kunnan kilpailuttaman sopimussuhteessa olevan yksityisen jätteenkuljetusyrityksen liiketaloudellinen tai toiminnallinen häiriötilanne (lakko) saattaa aiheuttaa hetkellisen keskeytyksen, mutta kunnalla on hyvät mahdollisuudet varmistaa palvelun jatkuvuus sopimuksenmukaisena.
- Normaaliolojen häiriötilanteissa (lakot, sähkökatkot, ympäristömuutokset kuten rankkasateet, konkurssit ym.) kuljetusjärjestelmämallista huolimatta ongelmat ovat yhteisiä – jos tulee lakko, niin kuljettajat ovat pois käytöstä. Konkurssin myötä asiakkaat, jotka ovat ko. yrityksen asiakkaita joutuvat hakemaan uuden toimijan.
- Kunnallisten jätelaitoksien ei tiedetä menneen konkurssiin. Kunnallinen malli on yleensä asiakkaille myös edullisempi ja monipuolisempi kuin kiinteistön haltijan järjestämä malli.
- Poikkeusoloissa huoltovarmuus/varautumisnäkökulmia –kunta voi aina varata henkilöstöä ja kalustoa kriittisten toimintojen osalta, jossa taas yrityksillä siihen on rajoitettu oikeus (ainoastaan kriittisiksi todetut yritykset).
- Moni Suomessa toimiva iso jätehuoltotoimija on nykyään osin tai kokonaan ulkomaalaisessa omistuksessa. Näiden toimijoiden osalta on hyvin todennäköistä, että konfliktitilanteessa he poistuvat markkinoilta turvallisuussyistä – joka on kansallinen riski. Tällöin kuljettajia ja kalustoa vapautuu, mutta ostajia ei välttämättä ole markkinaehtoiseen toimintaan kriisitilanteessa.
- Kun koko alueen asuinkiinteistöjen tiedot ovat yhdellä toimijalla ja he ovat tunnistaneet kriittiset kohteet sekä toiminnot, auttavat kriisitilanteessa toimimista.
- Jätteenkuljetus on yhteiskunnan toimivuuden kannalta kriittinen peruspalvelu, jota ei keskeytetä kuin äärimmäisen poikkeuksellisissa olosuhteissa.

3.3. ORGANISAATIO JA HENKILÖSTÖ

3.3.1. Strategian toteutuminen

Miten hanke tukee kaupungin strategiaa?

Porin kaupunki on sitoutunut kansalliseen Hinku -verkostoon sekä toteuttamaan kaupungin omaa Resurssiviisasta kiertotalouden tiekarttaa 2030. Hinku -kunnat huomioivat kasvihuonekaasupäästönäkökulman kaikessa merkittävässä päätöksenteossaan. Hinku -kunnat ovat sitoutuneet tavoittelemaan 80 prosentin päästövähennystä vuoteen 2030 mennessä vuoden 2007 tasosta. Porin jätehuoltojaoston alueen kunnista Hinku -verkostoon kuuluvat Porin ohella myös Ulvila ja Harjavalta. Siten valtaosa Porin jätehuoltojaoston alueen väestöstä asuu Hinku -verkoston alueella. Hinku on ilmastonmuutoksen hillinnän edelläkävijöiden verkosto.

Porin resurssiviisas kiertotalouden tiekartta kokoaa yhteen kaupungin tekemiä sitoumuksia ympäristövastuullisuuteen, kiertotalouteen, vähähiilisyyteen sekä muuhun kestävään kehitykseen yhden toimintamallin alle, joka jatkossa ohjaa ja velvoittaa kaupunkia edistämään niitä tavoitetilojen

ja konkreettisten toimenpiteiden kautta. Tiekartan avulla Porin kaupunki edistää kansallisen kiertotalousohjelman mukaista siirtymää kohti hiilineutraalia kiertotalousyhteiskuntaa.

	Vaihtoehto 0	Vaihtoehto 1
Siirtymäaika (päätöksen-tekohetkestä 3 vuotta)	0	0
Lyhyt aikaväli (0–10 vuotta siirtymäajan jälkeen)	0	0
Pitkä aikaväli (10+ vuotta siirtymäajan jälkeen)	0	0 (positiiviset ympäristövaikutukset vs. negatiiviset vaikutukset yrittäjiin, vaikutukset kumoavat toisensa)

Vaihtoehto 0:

- Porin kaupungin strategia: Kannustamme yrittäjyyteen, vahvistamme startup-ekosysteemiä, autamme pk-yritysten kasvua ja teemme aktiivisesti työtä saadaksemme uusia investointeja, mikä synnyttää ympärilleen lisää työpaikkoja ja uusia kasvualoja.
- Kiinteistönhaltijan järjestämä jätteenkuljetus tukee pienyritysten toimintamahdollisuuksia alueella.
- Nykyinen epävarma tilanne kuljetusjärjestelmän suhteen estää yritysten investoinnit, kasvamisen ja kehittymisen.

Vaihtoehto 1:

- Kunnan järjestämän sekajätteen kuljetuksen myötä voidaan tavoitella kaupungin tekemiä sitoumuksia ympäristövastuullisuuteen, kiertotalouteen, vähähiilisyyteen sekä muuhun kestävään kehitykseen liittyen kaupunginhallituksen hyväksymän Porin resurssiviisaan kiertotalouden tiekartan 2030 mukaisesti.
    - Tiekartan tavoite 3.I.73 Jätehuollon kuljetusten päästöjen minimointi
        - Keskitetty kuljetusten hallinta ja kilpailutus tehostaa tavoitteen saavuttamista
        - Jätehuollon päästölähteitä ovat esimerkiksi jätteiden kuljetuksen ja käsittelyn päästöt. Jätteiden kuljetuksen päästöihin voidaan vaikuttaa esimerkiksi vaikuttamalla moottorin käyttövoimaan sekä ajoreittisuunnittelulla. Keräämö Oy edistää jätteiden kuljetusten päästöjen minimoimista esimerkiksi kilpailutusten kautta, antamalla lisäpisteitä tarjouspyynnöissä ympäristöystävällisistä käyttövoimaratkaisuista.
    - 2.F.44 Omakoti- ja pientaloasujien lajittelumahdollisuuksien optimointi
        - Kunnan järjestämä sekajätteen kuljetus mahdollistaa kuljetusten ja kierrätyksen lisäämistä, koska kaikki jätejakeet kerätään tällöin saman kerääjän toimesta.

Tämä lisää jätehuollon ohjattavuutta ja voidaan harkita esimerkiksi nelilokeroastioiden käyttöä.

- 3.I.70 Edistetään kiertotalousliiketoiminnan sijoittumista Poriin
  - Porissa edistetään kiertotalouden liiketoimintaa ja jakamistaloutta moninaisesti. Kiertotalouteen sisältyy sivuvirtojen hyödyntämisen lisäksi esimerkiksi käytettyjen tavaroiden kauppa ja vaihto, yhteiskäytön palvelut, korjaus ja uudelleen valmistus sekä kiertotalouden alustatalous ja digitaaliset innovaatiot.
- 1.A.7 Alueellisen kierrätysasteen arviointi, nostaminen ja yhteistyö

3.3.2. Muutokset johtamisjärjestelmään sekä toimivalta ja vastuunjakomuutokset

	Vaihtoehto 0	**Vaihtoehto 1**
Siirtymäaika (päätöksen-tekohetkestä 3 vuotta)	0	0
Lyhyt aikaväli (0–10 vuotta siirtymäajan jälkeen)	0	0
Pitkä aikaväli (10+ vuotta siirtymäajan jälkeen)	0	0

Vaihtoehto 0:

- Kiinteistönhaltijan järjestämän jätteenkuljetuksen jatkuminen ei aiheuta muutoksia johtamisjärjestelmään, eikä toimivalta tai vastuunjakomuutoksia.

Vaihtoehto 1:

- Kunnan järjestämän jätteenkuljetuksen myötä kunnan jätehuoltoyhtiölle siirtyy lisää vastuuta ja toimivaltaa. Sekajätteen kuljetusten kilpailutus ja järjestäminen siirtyvät kunnallisen jätehuoltoyhtiön vastuulle. Tämä vaihtoehto on paras jätehuollon valvonnan kannalta. Yksityiset jätteenkuljetusyritykset tekevät sopimukset Keräämö Oy:n kanssa, ei enää suoraan kiinteistönhaltijan kanssa. Kiinteistönhaltijat asioivat jätehuollon asioissa Keräämö Oy:n kanssa.

3.3.3. Organisaation tehtävien määrä, laatu ja menettelytavat

Huomioidaan vaikutukset kaupungin organisaatioon.

	Vaihtoehto 0	**Vaihtoehto 1**
Siirtymäaika (päätöksen-tekohetkestä 3 vuotta)	Työ lisääntyy	Työ lisääntyy (valmistelu)
Lyhyt aikaväli (0–10 vuotta siirtymäajan jälkeen)	Tilanteen lainmukaisuuden seuranta	Työ lisääntyy
Pitkä aikaväli (10+ vuotta siirtymäajan jälkeen)	Tilanteen lainmukaisuuden seuranta	Työn määrä vakiintunut

Vaihtoehto 0:

- Kiinteistön haltijan järjestämässä jätteenkuljetuksessa jätteenkuljetukseen liittymisen valvonta on tehotonta. Yksittäiset valvontatapaukset työllistävät ympäristövalvonnassa sekä jätehuoltoviranomaisessa.
- Jätehuollon valvontaa ja sekajätteen kuljetukseen liittymistä tulee jatkaa ja laajentaa myös vapaa-ajanasuntoihin.
- Mahdolliset lisäselvitystarpeet työllistävät.

Vaihtoehto 1:

- Kunnan järjestämässä sekajätteen kuljetuksessa palvelu tasalaatuisempaa.
- Kunnan järjestämään kuljetukseen siirtymisen myötä jätehuoltoviranomaiselle sekä Keräämö Oy:lle tulee lisää työtä. Siirtymäaikana ja lyhyellä aikavälillä rekisteritietojen päivitys ja jätteenkuljetusten suunnittelu ja kilpailutus aiheuttavat työtä. Myös asiakkaiden yhteydenotot lisääntyvät merkittävästi. Pitkällä aikavälillä työn määrä tasaantuu toimintamallin vakiintuessa.
    - Siirtymäaikana on kerättävä rekisteritiedot sekajätteen tyhjennyksiä tarvitsevista kiinteistöistä.
    - Sekajätteen tyhjennykset kilpailutetaan
- Pitkällä aikavälillä kunnan järjestämä jätteenkuljetus tasaa ja helpottaa sekajätesopimusten seurantaa ja valvontaa.

3.3.4. Henkilöstön määrä, asema ja osallisuus

Onko hankkeella vaikutuksia kaupungin ja Keräämön henkilöstön määrään ja asemaan? Onko hankkeella vaikutuksia henkilöstön työhyvinvointiin, työkykyyn tai turvallisuuteen?

	Vaihtoehto 0	**Vaihtoehto 1**
Siirtymäaika (päätöksen-tekohetkestä 3 vuotta)	0	Lisätarve
Lyhyt aikaväli (0–10 vuotta siirtymäajan jälkeen)	0	Lisätarve
Pitkä aikaväli (10+ vuotta siirtymäajan jälkeen)	0	Tilanne vakiintunut

Vaihtoehto 0:

- Sekajätteen kuljetusjärjestelmään liittyminen jätehuoltomääräysten mukaisesti vaatii jatkuvasti seurantaa ja valvontaa, joka työllistää jätehuoltoviranomaista sekä ympäristövalvontaa. Sekajätteen kuljetukseen liittymisaste Porin seudulla etenkin vapaa-ajan asuntojen osalta on puutteellinen.
- Kiinteistön haltijan järjestämässä jätteenkuljetuksessa kaupungin henkilöstön määrässä, asemassa tai osallisuudessa ei tapahdu muutoksia.
- Rambollin selvityksen perusteella ympäristösuojeluviranomaisella on jätehuollon viranomaistehtäviin käytettävissä Porin seudulla resursseja yhteensä 1,5 henkilötyövuotta, jonka on vähän suhteessa valvonta- ja seurantatehtävien laajuuteen

Vaihtoehto 1:

- Kunnan järjestämään jätteenkuljetukseen siirtyminen aiheuttaa siirtymäaikana ja lyhyellä aikavälillä runsaammin lisätyötä Keräämö Oy:llä sekä jätehuoltovirnaomaisella. Lisätyöt ovat kuitenkin jaettavissa 3 vuoden siirtymäajalle sekä siirtymäajan alkuun.
- Lisähenkilöstölle on tarvetta, sillä työn määrä lisääntyy esimerkiksi Keräämön laskutuksessa, logistiikassa ja asiakaspalvelussa.

3.3.5. Organisaation viestintä- ja selvitysvelvoitteet

	Vaihtoehto 0	Vaihtoehto 1
Siirtymäaika (päätöksen-tekohetkestä 3 vuotta)	0	Viestintä lisääntyy
Lyhyt aikaväli (0–10 vuotta siirtymäajan jälkeen)	0	Viestintä lisääntyy
Pitkä aikaväli (10+ vuotta siirtymäajan jälkeen)	0	Viestintä vakiintunut

Vaihtoehto 0:

- Kiinteistönhaltijan järjestämässä jätteenkuljetuksessa yksityiset jätteenkuljetusyritykset raportoivat jätehuoltoviranomaiselle neljännesvuosittain tiedot kiinteistöittäisestä sekajätteen kuljetuksesta.
- Jätelain mukaan kunnan on seurattava ja valvottava, että kiinteistön haltijan järjestämälle jätteenkuljetukselle asetetut edellytykset täyttyvät. Jätelain mukaisuutta tulee seurata ja arvioida myös jatkossa.

Vaihtoehto 1:

- Asiakkaalle yhden luukun asioinnin malli
- Keräämö raportoi jätteenkuljetuksesta jätehuoltoviranomaiselle.
- Tiedotusta ja viestintää tarvitaan runsaasti kuljetusjärjestelmän muuttuessa.
- Kunnallisen jätehuoltoyhtiön viestintävelvoitteet lisääntyvät. Kielelliset velvollisuudet on pakko hoitaa.

3.4. TALOUS JA ELINVOIMA

3.4.1. Organisaation talouden kestävyys

	Vaihtoehto 0	Vaihtoehto 1
Siirtymäaika (päätöksen-tekohetkestä 3 vuotta)	0	-1
Lyhyt aikaväli (0–10 vuotta siirtymäajan jälkeen)	0	0
Pitkä aikaväli (10+ vuotta siirtymäajan jälkeen)	0	0

Vaihtoehto 0:

- Jätehuoltoviranomaisen kulut katetaan kiinteistöiltä perittävillä ekomaksutuotoilla. Ekomaksulla eli jätehuollon perusmaksulla katetaan kustannuksia, jotka syntyvät asiointihetkellä maksuttomien palveluiden tuottamisesta. Tällaisia palveluja ovat lajitteluasemien ylläpito, vaarallisten jätteiden keräys ja käsittely (ml. apteekkien lääkejätteet), tuottajayhteisöiden keräystä täydentävien hyötyjätepisteiden ylläpito, poistotekstiilien keräys, jäteneuvonta, rekisterien ylläpito ja jätehuoltoviranomaisen toiminta.
- Ympäristövalvontaviranomaisen kulut katetaan budjetoidusti ja valvonta katetaan verorahoilla. Jätemaksuilla ei kateta ympäristövalvonnan kustannuksia. Ympäristövalvonnan tarve tulevaisuudessa lisääntyy, jolloin resursseja siihen pitäisi lisätä. Ympäristövalvonnan seurauksena käynnistyvät sakkomenettelyt eivät tuota kaupungin toimintaan taloudellista hyötyä.

Vaihtoehto 1:

- Kunnan on perittävä jätelain mukaisesti järjestämästään jätehuollosta jätemaksua, jolla katetaan sille tehtävän hoitamisesta aiheutuvat kustannukset. Sekajätteen kuljettamiseen liittyvät maksut sisällytetään jätetaksaan, josta päättää Porin seudun jätehuoltojaosto. Kunnallisen jäteyhtiön puolella kulut lisääntyvät siirtymäajalla ja lyhyellä aikavälillä, kun selvitetään rekisteritietoja, suunnitellaan reitityksiä ja kilpailutusta jne.

3.4.2. Väestöryhmien sekä kotitalouksien asema ja käyttäytyminen

Arvioidaan vaikutukset alueelliseen pito- ja vetovoimaan, imagoon**,** alueen yritystoimintaan ja palvelurakenteeseen, mahdolliset työllistämisvaikutukset sekä alueen kiinteistöjen arvoon

	Vaihtoehto 0	**Vaihtoehto 1**
Siirtymäaika (päätöksen-tekohetkestä 3 vuotta)	0	0
Lyhyt aikaväli (0–10 vuotta siirtymäajan jälkeen)	0	+1
Pitkä aikaväli (10+ vuotta siirtymäajan jälkeen)	0	+1

Vaihtoehto 0:

- Kiinteistönhaltijan järjestämässä jätteenkuljetuksessa asukkaat kilpailuttavat ja valitsevat itse, minkä jätteenkuljetusyrityksen kanssa tekevät sopimuksen sekajätteen kuljettamisesta.
- Valinnanvapauden säilyttäminen on noussut esiin mm. Rambollin selvityksen (2026) asukaskyselyssä sekä monissa mielipiteissä.
- Sama “kylän oma” jätekuski hoitanut jäteastioiden tyhjennykset aina ja niin halutaan olevan jatkossakin.

Vaihtoehto 1:

- Kunnan järjestämässä jätteenkuljetuksessa jätehuoltoyhtiö kilpailuttaa sekajätteen kuljetukset ja asukkaiden valinnanmahdollisuus poistuu.
- Kotitaloudet saavat kaikki jätehuollon palvelut samasta paikasta ”yhden luukun” periaatteella ja kaksoisjärjestelmästä luopuminen mahdollistaa jätteenkuljetuspalveluiden kehittämisen.
- Kunnan järjestelmä mahdollistaa paremman kokonaisohjauksen, reittioptimoinnin, yhdenmukaisen palvelutason, keskitetyn kehittämisen ja kiertotaloustavoitteiden edistämisen.

3.4.3. Yritysten toimintamahdollisuudet ja niiden välinen kilpailu sekä markkinoiden toimivuus

Huomioidaan erityyppisillä alueilla toimivien yritysten toimintamahdollisuudet.

	Vaihtoehto 0	**Vaihtoehto 1**
Siirtymäaika (päätöksen-tekohetkestä 3 vuotta)	0	-2 Yritysten valmistauduttava muutokseen
Lyhyt aikaväli (0–10 vuotta siirtymäajan jälkeen)	0	-1 Kilpailutuksen perusteella työt jaettu uudelleen, jotkut voittavat, jotkut häviävät
Pitkä aikaväli (10+ vuotta siirtymäajan jälkeen)	0	0 Uusien kilpailutuksien perusteella työt jaettu uudelleen, jotkut voittavat, jotkut häviävät

Vaihtoehto 0:

- Kiinteistönhaltijan järjestämässä jätteenkuljetuksessa on vapaus kilpailuttaa ja valita haluamansa jätteenkuljetusyritys kiinteistökohtaisesti.
- Pienten jätteenkuljetusyritysten on mahdollista jatkaa toimintaansa jätehuoltomarkkinoilla kuten ennenkin.

Vaihtoehto 1:

- Kunnan järjestämässä jätteenkuljetuksessa alue jaetaan urakka-alueisiin, jotka kilpailutetaan siten, että useampi kuljetusyritys (voi) voittaa urakoita. Keskitetty kilpailutus voi poissulkea pieniä yrityksiä. Pienet yritykset voivat myös liittyä yhteen ja osallistua tarjouskilpailuun. Jos pienet yritykset poistuvat markkinoilta, isot yritykset jäävät ja hinnat saattavat nousta. Iso yritys voi myös käyttää pieniä paikallisia toimijoita alihankkijana, jos se mahdollistetaan.
- Riskinä on, että asiakkaiden suora valinnanvapaus poistuu, markkina keskittyy kilpailutettuihin urakka-alueisiin ja pienet paikalliset toimijat voivat jäädä ulkopuolelle, jos hankinta toteutetaan liian suurina kokonaisuuksina.
- Vaikutusten suunta riippuu pitkälti siitä, miten urakka-alueet, hankintakriteerit, markkinavuoropuhelu ja alihankinnan mahdollisuudet rakennetaan.
- Markkina muuttuu asiakaskohtaisesta kilpailusta urakkakilpailuksi. Nykyisessä mallissa yritykset kilpailevat suoraan kiinteistönhaltijoiden asiakkaista. VE1:ssä kilpailu siirtyy yksittäisistä asiakassuhteista kunnan tai jätehuoltoyhtiön kilpailuttamiin urakoihin. Tämä voi tarkoittaa, että:
  - yritysten asiakashankinta vähenee, mutta tarjouskilpailuosaamisen merkitys kasvaa
  - osa toimijoista voi menettää nykyisiä asiakkuuksiaan;
  - markkinoille voi jäädä vähemmän, mutta suurempia toimijoita;
  - pienille yrityksille syntyy riski jäädä kilpailutusten ulkopuolelle, jos urakat ovat liian suuria tai vaatimukset liian raskaita.
- VE1 voi olla paikallisille yrityksille haitallinen, jos urakka-alueet ovat liian suuria ja kalusto-, raportointi- tai takuuvaatimukset mitoitetaan suurten toimijoiden mukaan tai alihankintaa ei sallita tai sitä ei pisteytetä tarkoituksenmukaisesti. Lisäksi on huomattava, että hinnan painoarvo on liian suuri suhteessa laatuun, paikallistuntemukseen ja toimitusvarmuuteen.
- Toisaalta VE1 voi säilyttää paikallista yritystoimintaa, jos urakka-alueet jaetaan riittävän pieniksi, yhteistarjoukset ja ryhmittymät mahdollistetaan ja alihankintamallit sallitaan. Lisäksi hankinnassa on syytä käydä markkinavuoropuhelu ennen kilpailutusta ja laatukriteereissä huomioidaan toimitusvarmuus, ympäristövaikutukset, paikallistuntemus ja asiakaspalvelu.
- Kilpailu ei poistu, mutta se siirtyy kiinteistökohtaisesta asiakasmarkkinasta keskitettyihin urakkakilpailutuksiin.
- Lyhyellä aikavälillä muutos voi aiheuttaa järjestely-, rekisteri-, viestintä- ja kilpailutuskustannuksia. Kilpailutuksella voidaan saada mittakaavaetuja ja reittioptimoinnin hyötyjä. Toisaalta jos kilpailu jää vähäiseksi, pitkän aikavälin hintatasoon voi kohdistua

nousupainetta. Jos taas urakka-alueet suunnitellaan kilpailua edistävästi, hintavaikutus voi olla neutraali tai jopa myönteinen.

- Ympäristöministeriö on laatinut oppaan hankintojen kilpailuttamisesta, jossa ohjeistetaan urakoiden jakamisesta, markkinavuoropuhelusta jne. (Hyvät käytännöt jätteenkuljetusten kilpailutuksissa).

3.4.4. Elinvoima

Arvioidaan päätöksen vaikutusta erityyppisten alueiden elinvoimaan, huomioiden päätösten vaikutukset alueiden pito- ja vetovoimaan, imagoon, houkuttelevuuteen, muuttoliikkeeseen ja asuinrakenteen monipuolisuuteen.

	Vaihtoehto 0	**Vaihtoehto 1**
Siirtymäaika (päätöksen-tekohetkestä 3 vuotta)	0	-1
Lyhyt aikaväli (0–10 vuotta siirtymäajan jälkeen)	0	0
Pitkä aikaväli (10+ vuotta siirtymäajan jälkeen)	0	+1

Vaihtoehto 0:

- Kuljetettavan sekajätteen määrä säilyy suunnilleen samana kuljetusjärjestelmästä riippumatta. Kuljetukset vain jakautuvat eri lailla yritysten kesken.

Vaihtoehto 1:

- Imagoon ja elinvoimaan vaikuttaa enemmän kiertotalous, jatkojalostus, energian tuotanto ja biokaasun tuotanto (liete). Kuntavetoisessa järjestelmässä voidaan kehittää jätteenkuljetusjärjestelmää ja jatkojalostusta keskitetysti.
- Paikallinen elinvoima voi heikentyä, jos paikalliset yritykset menettävät markkina-asemaa Elinvoiman kannalta keskeinen kysymys ei ole vain jätteenkuljetuksen järjestämistapa, vaan se, jääkö alueelle paikallista kuljetusyritystoimintaa, työpaikkoja, kalustoa, huolto- ja varikkotoimintoja sekä kriisitilanteissa tarvittavaa paikallista toimintakykyä. Jos kilpailutus johtaa markkinan keskittymiseen suurille ulkopuolisille toimijoille, paikalliset elinvoimavaikutukset voivat olla kielteisiä.
- Kiertotalous- ja kehittämisvaikutukset voivat olla myönteisiä ne voivat kuitenkin vahvistaa elinvoimaa toisesta suunnasta. Kunnallisesti ohjattu järjestelmä antaa paremmat mahdollisuudet reittien optimointiin, päästövähennyksiin, kaluston ympäristökriteerien asettamiseen, tietopohjan

parantamiseen, jätevirtojen hallintaan, kiertotalouden jatkokehittämiseen sekä mahdollisten uusien palvelu- ja alihankintaketjujen syntymiseen. --> Kytkentä Porin kiertotalouden tiekarttaan

- Imago- ja vetovoimavaikutukset ovat todennäköisesti välillisiä. Jätteenkuljetusjärjestelmän muutos ei yksinään ole suuri pito- tai vetovoimatekijä. Sen sijaan vaikutukset syntyvät välillisesti palvelun yhdenmukaisuudesta, ympäristövastuullisuuden kokemuksesta, siisteydestä ja toimivuudesta. Lisäksi välillisesti voidaan vaikuttaa ilmasto- ja kiertotaloustavoitteiden uskottavuuteen sekä yritysmyönteisen hankintatavan toteutumiseen. Elinvoimavaikutukset syntyvät siis ennen kaikkea siitä, miten muutos toteutetaan: tukeeko hankintamalli paikallista yritystoimintaa ja mahdollistaako se samalla ympäristö- ja kiertotaloustavoitteiden edistämisen.

3.4.5. Palvelutuotannon ja elinkeinorakenteen muutos

	Vaihtoehto 0	**Vaihtoehto 1**
Siirtymäaika (päätöksen-tekohetkestä 3 vuotta)	0	-1
Lyhyt aikaväli (0–10 vuotta siirtymäajan jälkeen)	0	-1
Pitkä aikaväli (10+ vuotta siirtymäajan jälkeen)	0	0

Vaihtoehto 0:

- Tilanne säilyy ennallaan palveluntuotannon ja elinkeinorakenteen suhteen.
- Markkina säilyy ennallaan ja samankokoisena.

Vaihtoehto 1:

- Siirtymävaiheessa on epävarmuutta ja uudelleenorganisoitumistarvetta.
- Markkinoille voi tulla kilpailutusten perusteella uusia toimijoita ja nykyisiä poistua. Palvelusektori pysyy ennallaan. Voi syntyä alihankintaketjuja, jotka mahdollistavat pienyritysten säilymisen.